

mimo svědka B-y; nestačí prý pouhá možnost pohoršení, ježto zákon praví »kdo tím zavdává příčinu k veřejnému pohoršení«, nikoliv »kdo zavdati může«. Než zmateční stížnosti nelze v žádném směru přisvědčiti.

a) Jest ovšem pravda, že smilnými činy rozumí zákon jen takové, které porušují slušnost a mravy po stránce pohlavní, buď že vznikají z probuzeného pudu pohlavního nebo směřují k tomu, by jej probudily; a urážejí mravopočestnost v ohledu pohlavním (rozh. víd. sb. čís. 2536). V souzeném případě zjistil však první soud formálně bezvadně, že se obžalovaný dopustil činů v úmyslu ukojení chlípných chťičů, čímž je řečeno, že jde o činy, vzešlé z probuzeného pohlavního pudu, tedy o činy smilné nebo necudné ve smyslu zákona. Z tohoto skutkového zjištění nutno vycházeti při věcném přezkoumání rozsudku; nedbá-li ho zmateční stížnost, neprovádí hmotněprávní zmatek po zákonu. b) Že obžalovaný svým jednáním hrubě urazil veřejnou mravopočestnost, usoudil první soud správně, uváživ povahu a způsob spáchání činu a vycházející při tom ze správného výkladu zákona. c) Zmateční stížnost sama, nikoliv rozsudek, vykládá zákon mylně. Obrat »takovým způsobem, že se tím zavdává příčina k veřejnému pohoršení« neznamená, že by tím zákon ke skutkové podstatě přestupku podle §u 516 tr. z. žádal, by v určitém případě veřejné pohoršení bylo opravdu vyvoláno. Stejně jako výrazem »hrubě« v témž zákonném ustanovení mělo i oním rčením býti stanoveno pouze tolik, že smilné jednání, má-li odpovídati skutkové podstatě přestupku podle §u 516 tr. zák., musí, urážejíc mravnost nebo stydlivost, býti při tom provázeno dvěma vlastnostmi, hrubostí a způsobností, by jím bylo vzbuzeno veřejné pohoršení. Kdyby byl správným názor zmateční stížnosti, zůstalo by po případě sebe necudnější jednání beztrestným jen proto, že nevzbudilo pohoršení (na př. u lidí spustlých nebo mravně lhostejných, kteří náhodou byli jedinými jeho svědky nebo se dodatečně o něm samojediní dověděli), což by se přičilo úmyslu zákona. Nalézací soud tudíž, zjistiv, že jednání obžalovaného mohlo dáti (a dalo) příčinu k veřejnému pohoršení, (uváživ při tom, že bylo spácháno na místě veřejném za okolností, kde si pachatel musil býti vědom, že si ho může povšimnouti nebo se o něm dověděti větší počet lidí) uznal správně, že je kvalifikováno tak, jak žádá zákon v §u 516 tr. zák. Neodůvodněnou, z části po zákonu neprovedenou zmateční stížnost bylo proto zavrhnouti.

Čís. 2648.

Podmíněné odsouzení (zákon ze dne 17. října 1919, čís. 562 sb. z. a n.).

Porušení zásad zákona, jež nepodléhají volnému uvážení soudcovskému, výrokem o podmíněném odsouzení, jest napadati zmateční stížností (§ 281 čís. 11 tr. ř.), nesprávné výsledky soudcovského uvažování v mezích zákona odvoláním.

Zákon neobmezuje v §u 7 (3) odvolání ustanovením §u 283 tr. ř.

Výrok o trestu a podmíněném odsouzení lze napadati též z formálních důvodů zmatečnosti (čís. 4 a 5 §u 281 tr. ř.), avšak jen potud, pokud lze onen výrok napadati důvodem zmatečnosti podle §u 281 čís.

11 tr. ř. a pokud uplatněný formální zmatek slouží toliko k dolíčení předpokladu tohoto hmotněprávního zmatku; nejde proto o zmatek čís. 4 Šu 281 tr. ř., byl-li zamítnut průvodní návrh, vztahující se ke skutečností, jež jsou s hlediska důvodu zmatečnosti podle Šu 281 čís. 11 tr. ř. nerozhodny.

Trestání válečné lichvy (zákon ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n.).

Předpis Šu 16 (3) zákona (v doslovu Šu 3 zákona ze dne 25. dubna 1924, čís. 80 sb. z. a n.) neplatí ohledně činů spáchaných před účinností tohoto zákona (čl. IX. uv. zák. k tr. zák.).

(Rozh. ze dne 7. února 1927, Zm II 256/26).

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnosti obžalovaných Josefa R-a a Jana S-ě do usnesení zemského trestního soudu v Brně ze dne 20. dubna 1926, pokud jím tento soud, rozhoduje o podmíněném odkladu výkonu trestů, uložených Josefu R-ovi, Janu S-ovi, Františku B-ovi, Edmundu N-ovi a Kašparu M-ovi právoplatným rozsudkem téhož soudu ze dne 21. října 1924 pro přečin řetězového obchodu a pletich podle Šu 23 čís. 4 cís. nař. ze dne 24. března 1917, čís. 131 ř. zák., Josefu R-ovi, Janu S-ovi, Františku B-ovi a Edmundu N-ovi též pro přečin předražování podle Šu 20 čís. 2 b) nařízení, odepřel stěžovatelům podmíněný odklad výkonu trestu, a nevyhověl v neveřejném zasedání odvolání státního zastupitelství do téhož usnesení, pokud jím bylo Edmundu N-ovi a Kašparu M-ovi podmíněné odsouzení povoleno.

Důvody:

Odsouzení Josef R. a Jan S. napadají usnesení nalézacího soudu, jímž jím odepřel podmíněný odklad výkonu trestů, uložených jim právoplatným rozsudkem nalézacího soudu ze dne 21. října 1924 pro přečiny řetězového obchodu a pletich podle Šu 23 čís. 4 a předražování podle Šu 20 čís. 2 b) cís. nař. ze dne 24. března 1917, čís. 131 ř. zák., nejen odvoláním, nýbrž také zmateční stížností. Podle Šu 7 (3) zákona ze dne 17. října 1919, čís. 562 sb. z. a n. je výrok o podmíněném odkladu výkonu trestu podroben týmž oprávným prostředkům, jako výrok o trestu. Ustanovení to platí také tenkrát, bylo-li o podmíněném odsouzení rozhodnuto usnesením ve smyslu Šu 7 (2) zákona, jak se stalo v souzeném případě. Se zřetelem k ustanovení Šu 7 (3) zákona jest řešiti otázku, jakým oprávným prostředkem bylo v souzeném případě napadati odepření podmíněného odsouzení sborovým soudem první stolice. Výrok sborového soudu první stolice o trestu lze podle první věty Šu 283 tr. ř. napadati odvoláním, není-li tu důvodu zmatečnosti podle Šu 281 čís. 11 tr. ř. Je tedy zřejmo, že § 7 (3) zákona o podmíněném odsouzení připouští proti výroku sborového soudu první stolice, jímž bylo rozhodnuto o podmíněném odsouzení, nejen odvolání, nýbrž také zmateční stížnost z důvodu zmatečnosti podle Šu 281 čís. 11 tr. ř. Vzhledem k tomu jest zkoumati rozdíl mezi zmateční stížností, opírající se o dů-

vod zmatečnosti podle §u 281 čís. 11 tr. ř., a odvoláním, a řešiti otázku, zda zákon o podmíněném odsouzení obsahuje taková ustanovení, která odchylkou od základního uvažování soudcovského obsahují zásady, jež jsou na volném soudcovském uvažování nezávislými a mohou právě proto býti porušeny. Zákon o podmíněném odsouzení obsahuje skutečně takové zásady. Již § 1 tohoto zákona vyslovuje, že podmíněné odsouzení je přípustným jen tenkrát, nepřesahuje-li trest na svobodě, uložený vinníkovi, dobu jednoho roku. Dále ustanovuje § 2 tohoto zákona, že podmíněné odsouzení je vyloučeno, byl-li vinník již dříve odsouzen pro zločin na dobu delší tří měsíců nebo vůbec pro čin spáchaný z pohnutky nízké a nečestné. § 3 obsahuje neporušitelnou zásadu o zkušební době, dále § 5 předpisy o následcích podmíněného odsouzení a § 23 ustanovení o možnosti přiznání podmíněného odkladu trestu osobám, odsouzeným pro čin, spáchaný po 28. říjnu 1918. Těchto zásad, jež nepodléhají volnému uvážení soudcovskému, musí soud vždy dbáti. Poruší-li tedy sborový soud prvé stolice při výroku o podmíněném odsouzení takovéto zásady zákonem vyslovené, překročí svou moc trestní a dá tím důvod ke zmatečnosti podle §u 281 čís. 11 tr. ř., která stíhá právě porušení zákona. Naproti tomu čelí opravný prostředek odvolání nikoli porušení zákona, nýbrž nesprávným výsledkům volného soudcovského uvažování v případech, v nichž se soud pohyboval v mezích zákona. Ovšem neobmezuje třetí odstavec §u 7 zákona o podmíněném odsouzení odvolání, pokud jde o podmíněné odsouzení, ustanovením §u 283 tr. ř. (rozh. sb. n. s. č. 249).

Zmateční stížnost Josefa R-a, dovolávající se číselně toliko důvodu zmatečnosti podle §u 281 čís. 11 tr. ř., byla by podle toho, co uvedeno, odůvodněna tehdy, kdyby byl nalézací soud porušil takovou zásadu, stanovenou zákonem o podmíněném odsouzení, která nepodléhá volnému uvážení soudcovskému. Zmateční stížnost R-ova tvrdí, že tu šlo o takové překročení moci trestní, namítajíc, že nalézací soud odepřel stěžovateli podmíněný odklad výkonu trestu, mylně použiv §u 2 (1) zák. o podmíněném odsouzení na souzený případ. Nalézací soud nepovolil prý stěžovateli podmíněný odklad výkonu trestu proto, že stěžovatel byl již potrestán, a to rozsudkem zemského trestního soudu v Brně ze dne 31. října 1922 pro přečin řetězového obchodu podle §u 23 čís. 4 cís. nař. ze dne 24. března 1917, čís. 131 ř. zák., a pro přečin předražování podle §u 20 čís. 2 téhož nařízení. Tímto rozsudkem byl prý však stěžovateli uložen trest za skutky, spáchané po trestných činech, tvořících předmět rozsudku ze dne 21. října 1924. V době, kdy se stěžovatel dopustil trestných činů, jež vedly k odsouzení tímto rozsudkem, byl prý stěžovatel bezúhonný. Trestné činy, pro něž stěžovatel byl odsouzen (oněmi dvěma rozsudky), tvořily prý jednotný celek a měly prý vlastně býti předmětem jediného trestního řízení a rozsudku. Nalézací soud při řešení otázky, zda byl stěžovatel již dříve potrestán, nedbal prý zásady §u 265 tr. ř. Podle toho vychází zmateční stížnost z předpokladu, že nalézací soud nepovolil stěžovateli podmíněné odsouzení proto, že je považoval podle §u 2 (1) zákona o podmíněném odsouzení za vyloučeno. Tohoto předpokladu tu však není. Nalézací soud zjišťuje sice v důvodech napadeného usnesení, že stěžovatel byl odsouzen rozsudkem zemského trestního soudu

v Brně ze dne 31. října 1922 pro přečin řetězového obchodu podle Šu 23 čís. 4 cís. nař. ze dne 24. března 1917, čís. 131 ř. zák. a pro přečin předražování podle Šu 20 čís. 2 téhož nařízení, neuvádí však ani trestu, jenž byl stěžovateli tímto rozsudkem uložen a nezmiňuje se o tom, zda tu šlo o odsouzení pro činy, spáchané z pohnutky nízké a nečestné, a nevyslovuje, že podmíněné odsouzení je vzhledem k zjištěnému odsouzení podle zákona vyloučeno, nýbrž uvádí, že stěžovatel po spáchání skutků, které vedly k odsouzení rozsudkem ze dne 21. října 1924, ve své trestní činnosti pokračoval, že tato skutečnost svědčí o jeho náklonnosti k tomuto způsobu trestné činnosti, tak že tu není záruky, že by se v budoucnosti polepšil, a dovolává se při tom Šu 1 zákona a podmíněném odsouzení, takže nemůže býti pochybnosti o tom, že odepřel stěžovateli podmíněné odsouzení jedině proto, že nenabyl přesvědčení, že stěžovatel povede pořádný život a že tudíž výkonu trestu není potřeba. Skutečnost, že napadené rozhodnutí dovolává se v tomto směru rozsudku zemského trestního soudu v Brně ze dne 31. října 1922, nemůže na tom nic měnit, poněvadž nalézací soud nevyslovuje, že podmíněné odsouzení je vzhledem k tomuto odsouzení zákonem vyloučeno. Nejde tu tedy o porušení ustanovení Šu 2 (1) zákona o podmíněném odsouzení a důsledkem toho o překročení moci trestní, nýbrž jde tu o závěr, k němuž nalézací soud dospěl, řeše otázku, zda lze z podstatných důvodů míti za to, že stěžovatel povede pořádný život a že tudíž výkonu trestu není potřeba, čili nic, t. j. otázku, jež podléhá volnému uvážení nalézacího soudu. Zmateční stížnost Josefa R-a, jež, jak uvedeno, vychází v podstatě z předpokladu, jehož tu vůbec není, není tudíž po zákonu provedena. Vše to, co stížnost uvádí na odůvodněnou názoru, že bylo porušeno ustanovení Šu 2 (1) zákona o podmíněném odsouzení, lze zkoumati toliko s hlediska odvolání.

Zmateční stížnost Jana S-ě napadá usnesení nalézacího soudu jen důvodem zmatečnosti podle Šu 281 čís. 4 tr. ř., jež spatřuje v tom, že nalézací soud zamítl při veřejném sedění ve smyslu Šu 7 (2) zákona o podmíněném odsouzení jeho návrh, by bylo devět svědků slyšeno o tom, že stěžovatelova povaha je toho rázu, že lze očekávati jeho trvalé polepšení. Podle protokolu o veřejném sedění, pro posouzení obsahu návrhu jedině rozhodného (obdoba Šu 271 tr. ř.), navrhl obhájce stěžovatelův, by oni svědci byli vyslechnuti o tom, že stěžovatel vede nyní řádný život a činí dobrý dojem. Průvodní návrh, jež stížnost má na mysli, zněl tedy ve skutečnosti podstatně jinak, než jest uvedeno ve zmateční stížnosti. Vzhledem k podstatě uplatněného důvodu zmatečnosti dlužno především zkoumati otázku, zda lze výrok o trestu a důsledkem toho také výrok o podmíněném odsouzení přes doslov Šu 283 tr. ř., jenž se zmiňuje jen o důvodu zmatečnosti podle Šu 281 čís. 11 tr. ř., napadnouti též z formálních důvodů zmatečnosti, zejména z důvodů, uvedených v čís. 4 a 5 Šu 281 tr. ř. K této zásadní otázce dlužno vzhledem k významu, jež může míti formální zmatek podle čís. 5 nebo tu uplatněný zmatek podle čís. 4 Šu 281 tr. ř. pro hmotněprávní zmatek podle Šu 281 čís. 11 tr. ř., odpověděti kladně. Avšak ve zmateční stížnosti proti výroku o trestu, pokud se týče podmíněného odkladu výkonu trestu, nelze uplatňovati formální zmatek všude tam, kde lze

těmito zmatky napadati v ý r o k o v i n ě, nýbrž hledíc k předpisu Šu 283 tr. ř. jen v mezích naznačených tímto paragrafem, totiž jen potud, pokud lze ony výroky napadati důvodem zmatečnosti podle Šu 281 čís. 11 tr. ř. a pokud uplatněný formální zmatek slouží toliko k doličení předpokladu tohoto hmotněprávního zmatku. V souzeném případě není tu však tohoto předpokladu pro uplatňování zmatečnosti podle Šu 281 čís. 4 tr. ř. Z důvodů napadeného usnesení vysvítá, že také Janu S-ovi bylo podmíněné odsouzení odepráno nikoli proto, že je podle zákona o podmíněném odsouzení vyloučeno, nýbrž proto, že soud vzhledem k dřívějším trestům tohoto odsouzeného, zejména vzhledem k tomu, že byl trestán pro neoprávněné zcizení obilnin a pro předražování právě v době největší nouze o potraviny (1916—1917), nabyt přesvědčení, že trestné skutky, které byly předmětem odsouzení rozsudkem ze dne 21. října 1924, nebyly snad jen přechodným pochybením Jana S-ě, nýbrž výrazem jeho osobnosti, nakloněné páchat trestné činy tohoto druhu a že jest proto třeba výkonu trestu, by se v budoucnosti polepšil a vedl opět řádný život. Toto rozhodnutí, k němuž nalézací soud dospěl vyhrazeným mu volným soudcovským uvažováním, lze napadati toliko opravným prostředkem o d v o l á n í, nikoli tedy důvodem zmatečnosti podle Šu 281 čís. 11 tr. ř., jenž předpokládá překročení moci trestní porušením zákona. Proto nelze vyhověti ani zmateční stížnosti, uplatňující důvod zmatečnosti podle Šu 281 čís. 4 tr. ř., protože byl zamítnut průvodní návrh, vztahující se ke skutečnostem, jež jsou s hlediska důvodu zmatečnosti podle Šu 281 čís. 11 tr. ř. zcela nerozhodnými. (Rozh. č. 1980 sb. n. s.). Bylo tudíž zavrhnouti obě zmateční stížnosti.

Usnesení, jímž bylo rozhodnuto též o podmíněném odkladu výkonu trestů, uložených odsouzeným rovněž pro přečin řetězového obchodu a pletich podle Šu 23 čís. 4, a — až na Kašpara M-u — pro přečin předražování podle Šu 20 čís. 2 b) cís. nař. ze dne 24. března 1917, čís. 131 ř. zák., bylo napadeno též odvoláním, a to státním zastupitelstvím, jež si stěžuje do toho, že podmíněné odsouzení bylo Edmundu N-ovi a Kašparu M-ovi povoleno. Odvolání státního zastupitelství není odůvodněno. Nalézací soud správně doličil a odůvodnil, že Edmund N. a Kašpar M. jsou hodni dobrodiní podmíněného odsouzení. K důvodům nalézacího soudu, jež hoví v podstatě stavu věci a zákonu, a s nimiž proto zrušovací soud souhlasí, přistupuje ještě další důvod, že se Edmund N. a Kašpar M. od přečinů lichvy, o něž tu jde, celkem řádně chovali, ježto Kašpar M. této doby vůbec nebyl odsouzen pro trestný čin a Edmund N. jen pro přestupek proti bezpečnosti cti podle Šu 493 tr. zák. (záznamem o rozsudku okresního soudu trestního v Brně ze dne 2. listopadu 1923). Skutečnost, že se odsouzení po takovou dobu (více než 8 let) neprohřešili proti trestnímu zákonu, jest již sama o sobě dostatečnou zárukou pro předpoklad, že se trvale polepšili. Otázkou, zda snad veřejný zájem nevyžaduje výkonu trestu, jak stanoví § 16 (3) zákona ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n. v doslovu Šu 3 zákona ze dne 25. dubna 1924, čís. 80 sb. z. a n., nalézací soud se právem nezabýval, poněvadž tímto zákonem byly změněny předpisy zákona o podmíněném odsouzení ze dne 19. října 1919, čís. 562 sb. a. n. v neprospěch

odsouzených a proto nový předpis jakožto zákon přísnější nepůsobí zpět na činy, spáchané před účinností tohoto zákona (čl. IX. uvoz. pat. k tr. zák.).

Čís. 2649.

Tisková novela (zákon ze dne 30. května 1924, čís. 124 sb. z. a n.).

S hlediska prvé podmínky beztrestnosti podle Šu 4 zákona nestačí, by se pachatel odvolal na skutečnost, již pokládá podle svého subjektivního nazírání za postačitelnou, nýbrž musí býti dokázány takové skutečnosti, jež při bedlivém objektivním zkoumání, následkem vnitřní své spolehlivosti a přesvědčivosti postačují, by tvrzené obvinění mohlo býti pokládáno za pravdivé.

(Rozh. ze dne 8. února 1927, Zm I 618/26.).

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl v neveřejném zasedání zmateční stížnosti obžalovaných do rozsudku krajského jakožto kmetského soudu v Chebu ze dne 23. září 1926, jímž byli stěžovatelé uznáni vinnými přečinem proti bezpečnosti cti ve smyslu Šu 488 a 493 tr. zák.

Důvody:

Zmateční stížnosti obžalovaných, uplatňující pouze důvod zmatečnosti čís. 4 Šu 281 tr. ř., nelze přiznati oprávnění. Zkrácení obhajoby obžalovaných s onoho hlediska spatřuje stížnost v zamítnutí návrhu obžalovaných na výslech svědků Štěpána S-e a Bedřicha K-a o tom, že dne 31. března 1925 tehdejší předseda parlamentárního klubu svazu rolníků František K. v klubové místnosti v Praze před shromážděnými členy klubu a představenstvem se vyjádřil »pánové, subvenci 100.000 Kč máme jistou«. Na tomto podkladě usuzuje stížnost, že podle tohoto oficiálního projevu předsedy klubu v klubovní místnosti měli prý obžalovaní dostatečné důvody, by své obvinění pokládali za pravdivé, to tím spíše, ježto — jak stížnost obšírně dovozuje — není vyloučena možnost, že již na jaře 1925, ještě za působnosti starého parlamentu, byly podniknuty přípravy pro budoucí volby a za tím účelem působeno bylo již tehda včas na politické strany povolováním subvencí ve příčině budoucího jejich vystupování v novém parlamentě. Leč vývodům těmto nelze přisvědčiti. K beztrestnosti podle Šu 4 odst. první tiskové novely se vyhledává kromě předpokladu, že jest zřejmý úmysl obžalovaného chrániti především veřejný zájem, by též byly dokázány aspoň okolnosti, pro které tvrzení pozastavené zprávy mohlo býti považováno důvodně za pravdivé. Těžisko ve příčině této druhé zákonné náležitosti, důkazu pravděpodobnosti, jest na slově »důvodně«; nestačí v tomto směru, by se pachatel snad odvolal prostě na jakoukoli skutečnost, již pokládá toliko podle svého čistě subjektivního nazírání za postačitelnou a na jejímž podkladě sestruje pak způsobem více méně libovolným závěr o pravdivosti pozastaveného obvinění; musí naopak býti do-